

Programmabegroting 2021

18-11-2020

- Verordening Jeugdhulp Diemen 2018;
- Verordening maatschappelijke ondersteuning 2020;
- Verordeningen participatiewet, afstemmingsverordening, Cliëntenparticipatie, Inkomenstoeslag, Loonwaardesubsidie, Re-integratie, Studietoelage, Tegenprestatie.

Structurele gevolgen Jaarstukken 2019

Kosten Jeugdzorg

In 2015 heeft de gemeente nieuwe taken gekregen binnen het Sociaal Domein, onder andere in de jeugdzorg. De eerste jaren was sprake van een onderbesteding op de verschillende onderdelen. In 2018 is gekozen om te starten met realistisch begroten. De inkomsten van het rijk zijn losgelaten en de begroting is opgebouwd op basis van de uitgaven die gedaan zijn in het afgesloten jaar. In 2018 zijn voor het eerst overschrijdingen te zien binnen het sociaal domein. Ook in 2019 heeft de gemeente Diemen voor de jeugdhulp met tekorten te maken gekregen. Het is een landelijk beeld dat gemeenten niet uitkomen met de budgetten binnen de jeugdzorg. Dit betekent dat de begroting voor 2021 hierop aangepast moet worden.

Overschrijding

De gemeente Diemen heeft in 2019 te maken gekregen met een overschrijding op het budget voor specialistische jeugdhulp van ongeveer € 990.000. Mede als gevolg van de stijging in het aantal jeugdigen in de zorg en de complexe problematiek is een forse overschrijding van het beschikbare budget te constateren. De overschrijding wordt veroorzaakt door:

- gecertificeerde instellingen € 240.000;
- specialistische hulp in het speciaal onderwijs € 300.000;
- toename overige jeugdzorg ten gevolge van meer en zwaardere complexe zorgkosten € 450.000.

De overschrijdingen bij de gemeente Diemen en de andere gemeenten op het terrein van specialistische jeugdhulp zijn voor een deel te verklaren door landelijke ontwikkelingen, namelijk stijgende kosten van de jeugdhulp, een toename van het aantal cliënten, een toename van de complexiteit van de problematiek bij jeugdigen en een toename van het aantal jeugdigen dat voorheen binnen de Wet Langdurige Zorg (Wlz), Wmo of Kinderopvang werd geholpen.

Naast de landelijke ontwikkelingen zijn er ook specifieke ontwikkelingen in Diemen die ten grondslag liggen aan de overschrijding, namelijk:

- een stijging in het aantal woonachtige jeugdigen in de gemeente;
- De gemeenten Diemen en Amsterdam investeren sinds het schooljaar 2018-2019 in Specialistische Jeugdhulp op het Speciaal Onderwijs (SJSO). De kosten van € 300.000 kwamen bovenop de begroting voor specialistische jeugdhulp in 2019;
- Toename van lokale overeenkomsten (zorgaanbod) voor cliënten met specifieke en complexe problematiek. De kosten van zo'n lokale overeenkomst verschillen sterk per cliënt. In Diemen varieert het in 2019 van € 1.000 tot € 340.000 per cliënt per jaar.

Beheersmaatregelen

Tevens zijn ook oorzaken te vinden vanuit de werking van het huidige (ingang 2018) specialistische jeugdhulpstelsel, waartoe in 2019 beheersmaatregelen zijn opgenomen. De maatregelen zijn gericht op het beter sturen op verwijzingen, tariefafspraken die beter aansluiten bij de werkelijke kosten gemaakt door aanbieders en het vergroten van het kostenbewustzijn bij verwijzers naar specialistische jeugdhulp uit de gemeentelijke toegang.

In 2020 ontwikkelen we de financiële beheersbaarheid versneld en verscherpt door. Dat doen we onder meer door te gaan werken met een normbudget per zorgaanbieder, om meer te sturen op de uitgaven. Zoals hierboven ook al beschreven zien we dat voorzieningen uit voorliggende wetten (Wlz, Wmo, Kinderopvang) niet altijd worden ingezet, maar in plaats daarvan middelen uit de Jeugdwet worden gebruikt. Het vraagt om specialistische kennis om de grenzen van de Jeugdwet te kunnen beoordelen. In 2020 voeren we een bestandsanalyse uit, met als doel beter te sturen op de uitgaven binnen de daarvoor bedoelde wetten.

Om meer grip en inzicht te krijgen op de uitvoering van de contracten, de kwaliteit van de geleverde producten, financiële uitputting en trends (voortkomend uit gecontracteerde ondersteuning) wordt een contractmanager Jeugd aangesteld, werkzaam voor de gemeente Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel.

Nieuwe inkoop per 2022

De ruimte die het huidige stelsel biedt om in te zetten wat nodig is, lijkt vooralsnog te leiden tot onnodige kostenverhoging aan de specialistische kant. Zo wordt soms meer zorg ingezet dan voorheen het geval was. Daardoor blijven de kosten toenemen. Mede gezien deze resultaten heeft de gemeente Diemen besloten aan te sluiten bij de nieuwe aanbestedingsronde van de gemeente Amsterdam, die tot betere garanties voor een financieel beheersbaar, werkend en financieel beheersbaar stelsel moet leiden. Dit betekent concreet een stelsel met lumpsum financiering. Dit heeft voordelen voor de zorgaanbieder: de inkomsten zijn voorspelbaar, wat het beter mogelijk maakt om te investeren in de transformatie van het sociaal domein, en de facturatie blijft achterwege, dus minder kans op fouten en minder administratieve handelingen. De voorgenomen wijziging in de manier van bekostigen, namelijk een taakgerichte bekostiging, draagt zo veel mogelijk bij aan de beheersbaarheid van kosten en het voorkomen van overschrijding. Het gemiddelde tarief per cliënt wordt losgelaten. Dit is namelijk een perverse prikkel voor zorgaanbieders om een hogere indicatie te vragen. Daarnaast worden in het nieuwe stelsel transformatiedoelen als ontzorgen, normaliseren en demedicaliseren, pijlers van de nieuwe Jeugdwet, verder doorontwikkeld. Daarbij wordt meer dan voorheen ingezet op eerder de juiste hulp op maat bieden om het beroep op dure gespecialiseerde hulp te verminderen.

Risico's

Ondanks de ontwikkelde maatregelen om de financiële beheersbaarheid beter te borgen, blijven de uitgaven een financieel risico vormen. Zo blijft er sprake van een spanningsveld tussen financiële beheersbaarheid aan de ene kant (met een niet onuitputtelijk budget voor specialistische jeugdhulp) en aan de andere kant de uitvoering van de Jeugdwet, doen wat nodig is en open einde regeling. Ook is vooraf net als bij de Wmo niet precies te voorspellen hoe groot de vraag naar jeugdhulp per jaar zal zijn, en daarom ook niet of de kosten ervan binnen het budget blijven.

Daarnaast vormen de kosten voor de Gecertificeerde Instellingen, in het bijzonder Jeugdbescherming Regio Amsterdam (JBRA), een financieel risico. Momenteel vinden er tariefgesprekken plaats. JBRA verzoekt de gemeenten te financieren op basis van een caseload. Een caseload geeft aan hoeveel gezinnen er per gezinsmanager worden

toegewezen. De financiële consequentie bij een verlaging van de caseload van 1 op 12 naar 1 op 10 betekent een toename van de kosten voor de gemeente Diemen per 2020 met ongeveer € 150.000.

Tot slot zet een deel van de ontwikkelingen die hebben geleid tot een overschrijding van het budget de komende jaren door. Zo blijft het aantal jeugdigen in Diemen, in de jeugdhulp, en met complexere problematiek naar verwachting stijgen en lopen de contracten voor SJSO de komende jaren door.

Financieel effect

In de analyse van de Jaarstukken 2019 is voor de specialistische jeugdhulp een overschrijding van € 990.000 verantwoord. De aanscherping van bestaande beheersmaatregelen, de invoering van nieuwe beheersmaatregelen en de nieuwe inkoop per 2022 moeten leiden tot beperking van de overschrijding. Echter, door de open einde regeling blijven de kosten voor specialistische jeugdhulp een financieel risico vormen. Het budget zal daarom omhoog moeten worden bijgesteld met € 990.000. Dit zal worden gemonitord en gerapporteerd via de P&C cyclus.

Wmo-vervoer

In de Jaarstukken 2019 is vermeld dat er € 100.000 meer is uitgegeven dan begroot voor het Wmo-vervoer. Dit is opgevangen binnen het totale Wmo budget. De toegenomen uitgaven zijn veroorzaakt door een toename in het aantal ritten en een toename van het aantal pashouders. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich in 2020 en verder voortzet. Daarnaast is er per 1 januari 2020 een indexatie van 6,7% op de tarieven voor het Wmo-vervoer doorgevoerd.

Op basis van bovenstaande is de verwachting dat het budget voor het Wmo-vervoer in 2020 met ongeveer € 130.000 zal worden overschreden (benoemd in de 1° en 3e kwartaalbrief 2020). Op basis hiervan wordt voorgesteld om het budget Wmo-vervoer voor 2021 met € 130.000 te verhogen (zoals aangegeven in de Kadernota).

Noodopvang

De gemeente Diemen biedt gezinnen die dakloos zijn noodopvang aan. Gezinnen worden onderzocht op zelfredzaamheid. De zelfredzame gezinnen dienen zelf te voorzien in huisvesting. De noodopvang dient voor de zelfredzame gezinnen als tijdelijke overbrugging om tot rust te komen en stappen te zetten om de dakloosheid op te heffen. De gemeente Diemen is vanaf april 2019 noodopvang aan gaan bieden aan Diemense gezinnen die dakloos zijn. De noodopvang vindt plaats in appartementen, hotels en vakantieparken. Deze opvangplekken worden in de markt gevonden. De gemeente wil graag op zoek naar een meer structureel aanbod van noodopvang, bijvoorbeeld in een aantal huizen op de particuliere huurmarkt of (sub-)regionale opvang in samenwerking met andere gemeenten of op andere wijze. De gezinnen worden door de Regenbooggroep begeleid bij het zoeken naar woonruimte.

Voor 2021 en verder is in de begroting geen ruimte voor de kosten die wij inschatten op circa € 95.000. Wij stellen voor de begroting structureel met dit bedrag te verhogen.